

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in iserate sprejema upravnštvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekepal se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Iz haja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
četrt 6 — 50
mesec 2 — 20
Vpravnštvo prejemam:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5 —
mesec 1 — 70
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 137.

V Ljubljani, v sredo 18. junija 1902.

Letnik XXX.

Iz delegacij.

(Govor del. dr. Šustersiča dne 6. junija.)
(Koniec.)

Trpinčenje vojakov.

Nekaj besed o trpinčenju vojakov bi rad še izpregovoril. Gotovo je veliko breme za vojaka v službi, kakor tudi za vso družino, ki mora mnogo žrtvovati. Jaz ne zahtevam, da bi vojake z rokovnicami prijemali, kakor pravimo. Pri vojaki mora biti bolj odločen, oduren, resen ton, toda ta odločnost ne sme biti surova in podla, če smem tako reči. Treba si je le ogledati vaje na vežbališču ter si zapisati ostudne izraze. Samo zmerjanje ni še najhujše, ker Slovenec pravi: »Beseda ni konj«.

Toda vidi se večkrat, kako vojake pretepajo. Ako je mož neroden ali malo drugače zračen, sujejo ga in tepejo. Zgodi se, da ta ali oni morda ne stoji v ravni črti, potem jih dobiva v rebra in stegna, da se mu črno dela pred očmi. Vojakom se morda to zdi povsem naravno, toda jaz sodim, da podčastnik ali častnik nima pravice zmerjati in žaliti vojaka, ki nima hudobne volje.

Treba je pomisliti, da je tudi prostak ali davkoplačevalec ali pa bode; in višji gospodje dobivajo plačo tudi od njegovih davkov. Na to se je tudi treba ozirati. Zato je krivično, če trpinčijo moža, ki mora služiti pri vojaki, poleg tega pa še davke plačevati za državo.

Gospoda moja! Ne bom našteval raznih slučajev, ampak samo vprašam gospoda vojnega ministra: Zakaj se tako množe pritožbe o trpinčenju vojakov pri armadi in zakaj ne tudi pri mornarici? Glede mornarice smo vsi zadovoljni. Tu je najlepše soglasje mej častniki in moštvo. Skoraj nikdar ne čujemo pritožeb o takih stvarih. Znano mi je, da dosluženi ljubijo in spoštujejo svoje častnike in poveljnike. Mogoče, da je eden vzrokov v jezikovnih razmerah.

Jezik v armadi.

Že častiti tovariš g. dr. Herold je danes naglašal, da se malo pazi na to, ali častniki znajo jezik svojega polka. Zato se dogajajo

nesporazumljenja. Mogoče je n. pr., da častnik le za silo lomi slovenski ali drug slovenski jezik. In lahko se zgodi, da vojak ne more zadržati smeha, in odtod kazni. Zgodi se tudi, da mož prav nič ne razume častnika, valed česar neprijetne posledice.

Pri mornarici tega ni. V mornarski akademiji je hrvaški jezik obligaten učni predmet, častniki znajo dobro hrvaški jezik ter se morejo z vojaki razgovarjati, ki so večinoma Hrvati. In to je morda vzrok, da pri mornarici tako ne trpinčijo vojakov.

Ljudske potrebe.

Navzlic temu bi morda še glasoval za izredno potrebščino, ko bi teh 38, oziroma 42 milijonov plačevali le bogatini. V tem slučaju bi tudi jaz želel najboljšo orožje vojakom. Toda sedanji davčni zistem vrača večino davkov le na revnejše prebivalstvo, zato pa ne morem glasovati za toliko novo breme.

Gospoda moja! Morla se mi bode očitalo, da sem slab domoljub, ker ne glasujem za topove. Naravnost izpovem, da bi bilo tako očitanje neopravičeno. Vsak državljani, osobito pa delegat mora biti zvest in udan svoji domovini. Odgovoren pa je le svoji vesti za to, kako tolmači in ume domoljubno dolžnost.

Dalje ne smemo pozabiti, da se domoljubje ne razteza samo na vzgoraj, ampak tudi na spodaj z ozirom na prebivalstvo. In mi zastopniki prebivalstva moramo to domoljubje gojiti, naša dolžnost je, da ne služimo samo državi, ampak tudi ljudstvu, naša dolžnost je, da nasproti državnim potrebam v gotovih slučajih postavljamo ljudske potrebe; to je državniška modrost. Ali smo imeli v Avstriji take državniške, o tem nočem govoriti. To pa vem, da je treba dandanes vedno naglašati ljudske potrebe in ljudstvo samo zahteva, da njegove zahteve postavljamo proti državnim.

Pa tudi rodoljubja reveža ne pozabimo. To rodoljubje je najdragocenejši kapital države. Onih 10.000 zgoraj more biti rodoljubnih, to ni nobena umetnost. Revež pa, ki si v potu svojega obraza služi vsakdanji kruh in je navzlic temu iz vsega srca udan

državi in cesarju — tega rodoljubje je mnogo več vredno, to rodoljubje je najdragocenejši kapital države in armade.

To rodoljubje moramo gojiti. Priprosti človek, kmet, obrtnik, delavec ne sme misliti, da se njegovo rodoljubje plačuje le z večjimi davki, ne sme čutiti, da je brez pravic v državi. To rodoljubje pa gojimo in vzdržujemo, ako vstrezamo opravičenim željam malega moža.

Končam z željo, naj bi vojna uprava vpoštevala te želje, naj bi se ozirala, kjer le mogoče, na zahteve nižjega prebivalstva.

Dvakrat dá, kdor hitro dá. Morda pride čas, ko bodo tudi ljudaki zastopniki dovolili vojni upravi nove topove, in sicer v imenu ljudstva. Danes pa glasuje delegacija proti željam in volji velike večine prebivalstva. S tem končam. (Pohvala.)

Državni zbor.

Dunaj, 17. junija.

Podonavska družba.

Kakor znano, je vsenemški posl. Berger minoli četrtek v zbornici utemeljeval svoj nujni predlog proti novi pogodbi s podonavsko parobrodno družbo. V svojem govoru je navajal stvari in dejstva, katera so težka obsodba proti družbi in posredno proti vladi. Ako bi bilo vse to res, potem bi se vsak poslanec dvakrat premislil, preden bi dovolil le en vinar taki družbi. Naravno, da so mnogi poslanci želeli, naj poslanec Berger vse svoje gradivo predloži proračunskemu odseku v presojo. To se je tudi zgodilo.

Sinoči je od 7. do 1/10. ure zboroval proračunski odsek, da zasliši tudi vlado, kaj ona ve in sodi o Bergerjevih trditvah.

Začetkom se je dr. Bärenreither obžaloval, zakaj ni poslanec Berger svojega gradiva proti družbi predložil odseku, preden je ta razpravljal o novi pogodbi. Zato je pač dolžnost vlade in poslanca Bergerja, da natančno pojasni razmere pri družbi.

To nalogo je prevzel sekijski načelnik dr. Stibral, ki je obširno odgovarjal na Bergerjeve trditve. Rekel je mej drugim:

Račune pregledujeta vladni komisar in poseben inženjer, ki dobro pozna parobrodna podjetja. Ta dva vsako leto po osem do devet tednov natančno pregledujeta vse knjige in prepise raznih pogodb. Ko so računi pregledani in odobreni, potem se objavijo.

Poslanec Berger je trdil, da imajo Ogri pri družbi odločno besedo. Dr. Stibral pojasni, da ima parobrodna družba 132 postaj, od teh jih je 64 na Ogrskem. Valed tega mora družba imeti več uradnikov in agentov, ki so zmožni madjarskega jezika. Pri ravnatelstvu na Dunaju pa je 37 višjih uradnikov, mej katerimi je 5 Ogrov. Od vseh 163 uradnikov pri ravnatelstvu pa je 20 Ogrov.

Draginske priklade je svojim uslužbencem v Pešti družba dajala leta 1896 mej razstavo skozi šest mesecev. Vse te priklade so znesle 17.747 gld. 50 kr.

Ogrska moka se v Avstrijo izvaža večinoma po železnicah. Tako se je leta 1900 z Ogrskega izvozilo po železnicah 4 milijone stotov moke v vrednosti 93 milijonov kron, na parobrodih pa le 1 milijon stotov v vrednosti 22-9 milijonov kron. Na parobrodu se plača od Pešte do Dunaja od 100 kg. moke 88 vinarjev, od 100 kg. pšenice 56 do 60 vinarjev; torej ni res, da bi se moka na škodo avstrijskih mlinarjev ceneje prevažala od pšenice. Parobrodna družba pa ne more zvišati tarifov za ogrsko blago, ker bi sicer zgubila ves promet, ki bi ga prevzele železnice in druge konkurenčne parobrodne družbe, katerih je več ob Donavi.

Poslanec Berger se je tudi pritoževal, da je parobrodna družba pomadjarila razna krajevna imena v svojih okrožnicah in voznih načrtih. Vladni zastopnik odgovarja, da je družba to morala storiti vsled znanega ogrskega zakona iz leta 1898.

Dalje ni res, da si je nova administracija parobrodne družbe dovolila kar 40.000 kron plače. Od leta 1891 do 1896 je ta plača znašala 30.000 kron, od leta 1897 šele 40.000. Ta svota se razdeli na 11 administratorjev, ki upravljajo premoženja nad 99 milijonov. (V tem oziru pa moramo pač

LISTEK.

Spomini na sv. deželo.

Piše Ivan Knific.

VII.

V avstrijskem zavetišču.

Dober hotel, opremljen z vso mogočo udobnostjo, vendar pa ne predrag, tega si pred vsem želi turist, in če ga v resnici najde, je s tem že na pol premagal vse težave daljnega potovanja. In hotelov je tudi na vzhodu veliko. Nekateri, zlasti v Egiptu, nudijo potniku vse, čegar si poželi njegovo srce: jedi, pijače, muzike in še marsikaj drugega. Imajo pa izvečine to napako, da so neprimerno dragi. Hoteli pa, ki imajo zmernejše cene, so valed tega tudi nesnažni in umazani prav po arabsko.

V Jeruzalemu ni mnogo hotelov. Namesto njih pa so si posamezne države ali narodi sezidali velika prostorna zavetišča, ali, kakor jih navadno imenujejo, hospice. Razen avstrijskega zavetišča se nahajajo v Jeruzalemu n. pr. francoski, ruski, prusko-protestantovski, nemško katoliški, laški («casa nuova») itd. Vsi hospici so lepe mogočne stavbe, ki morejo vzeti v oskrb par stotin romarjev.

Najlepši hospic je francoski, krasna nova stavba poleg mestnega ozidja. Dasi je francoska vlada vse prej nego verska, to se ji pa mora priznati, da izvrstno varuje interese katolikov na Jutrovem. Francija je namreč zaščitnica katoliške cerkve v Palestini in Siriji, in priznati se ji mora, da svojo nalogo prav dobro izpolnjuje: podpira redovnike in redovnice ter skrbi za lepoto katoliških cerkva in drugih svetih po sveti deželi.

Največ pa stori za svoje romarje mogočna Rusija. Sezidala jim je kar tri zavetišča in v ruski koloniji tudi lepo novo pravoslavno cerkev. Pa je tudi ruskih romarjev v Jeruzalemu in okolici, da nikoli tega. Če hodiš po mestu, če ideš na Oljsko goro, v Betlehem ali pa k Jordanu, povsodi srečaš ruske mušike. Vse ti prehodijo peš, vse svete kraje ti obiščejo. Pred cerkvijo Božjega Groba pa skoraj ne vidiš drugega kot Ruse. Pravijo, da je spomladi redno okrog 3000 ruskih romarjev v sveti deželi. Zlasti ob grški Velikonoči se baje vse tare Rusov po mestu in po cerkvah. Dobro, da so letos Grki imeli svojo Velikonočo štiri tedne za nami!

Pravijo, da mora vsak Rus vsaj enkrat v življenju romati v Jeruzalem. Ustanovilo se je v ta namen posebno društvo. Udje

plačujejo že iz mlada majhne doneske. Ko pa dorastejo, jim društvo preskrbi vožnjo tja in nazaj ter štirinajstnevno hrano in stanovanje v ruskem zavetišču. — Valed tolike množice ruskih romarjev se pa tudi ruski jezik zelo razširja po sveti deželi. Skoraj vsak trgovec govori in razume ruski, zlasti še menjavci denarja. Če si v Jeruzalemu ne moreš pomagati drugače, pa pričneš govoriti z ruščino pomešano slovenščino, in razumejo te. Tako vsaj se je godilo meni, in morebiti že marsikomu drugemu.

Tudi Avstrija si je v Jeruzalemu sezidala zavetišče, ki je bilo svoje dni najlepše, dokler ga niso prekosili Rusi in Francozi. Zavetišče je lepa velika stavba, takorekoč palača, zidana iz trdega kamna. Stoji pa avstrijski hospic ob »križevem potu« (via dolorosa), ob tretji postaji, na vzvišenem prostoru. Visoke stopnice vodijo do prostorne ploščadi (terase), ki je zasejana s pisanimi cveticami. Še par stopnic, in vatopili smo v lepo okrašeno vežo.

Ko pridemo do zavetišča, naju dragoman predstavi podvodju, zelo prijaznemu gospodu. Ko se domenimo, odkod in kaj da sva, me gospod nagovori v lepi slovenščini: »Vi ste Slovenec s Kranjskega? Bog Vas sprimi. Tudi jaz sem Slovenec s Ko-

rotana, duhovnik celovške škofije«. Prijazni gospod je bil torej moj rojak, dr. Martin Ehrlich iz Celovca. Razume se, kako sem bil vesel, da sem v daljni tujini našel rojaka, s katerim sem se odslej pogovarjal v mili materinščini. Poslali so učenega doktorja kot podvodja v našem zavetišču, da bi posebno še skrbel za Slovane. Dr. Ehrlich, ki je svoje študije dovršil na Dunaju v Avguštinaju, zna več ali manj vse slovanske jezike in je takorekoč slovanski izpovednik v Jeruzalemu. Razen učenosti pa ga diči tudi zdrav humor; vedno je vesel in zgovoren.

Vodja hospica je dr. Fellingner, duhovnik iz linške škofije. Tudi on je nad vse ljubezniv in prijazen ter zna družbo zabavati kot malokdo. Obhajal je ravno one dni svoj god (2. aprila). Napitnica za napitnico se je vrstila, čaše so zvenele, bili smo zidane volje. V tako prijetni družbi človek pozabi, da je v tujini.

Notranjščina hospica je zelo lepa in snažna, sobe lične. Romarji se dele v tri razrede. V prvem razredu, kamor so dejali tudi naju, smo imeli izvrstno hrano in postrežbo. Kuhinja je domača, avstrijska, vino pa iz Palestine, močno in zdravo. Cene so zelo nizke: v prvem razredu se plača po 5

40

reči, da so pri raznih takih in enakih družbah mastno plačana upravniška mesta — si nekure. Op. por.)

Berger je dalje očitil, da je družba prodala ladijedelnico v Severinu. To je sicer res, ali tukaj — pravi vladni zastopnik — so se ladije lo mimogrede popravljale. Sedaj se popravljajo proti primerni odškodnini na rumunskih postajah. L. 1898 je družba plačala v Rumuniji za poprave svojih ladij 21.758 kron, leta 1900 le 7347 kron in leta 1901 15.247 kron. Družba je prodala ladijedelnico v Severinu in pa parnik »Oriente« za 500.000 frankov, ker ni mogla tekmovati z rumunsko državno parobrodno družbo mej Galacem in Brajlo.

Dr. Stibral je proti Bergerju zagovarjal tudi višjega nadzornika Baura, češ, da nima ta uradnik skupne kontrole dohodkov in troškov in da se ni »zgubil« neki akt proti Bauru, ki je bil poslan trgovinskemu ministertvu. (Ta Bauer je včeraj po dveh častnikih pozval poslanca Bergerja na dvoboj.)

Dr. Stibral razgrne dotični akt, o katerem je Berger trdil, da je ukraden. Iz akta je razvidno, da Bauer l. 1878. ni takoj izplačal 400 glđ. nekaterim uradnikom in je dobil ukor. Pozneje je Bauer redno posloval in bil l. 1891. poklican k ravnateljstvu, kjer si je pridobil zasluge za družbo.

Berger je navajal 17 defraudacij pri družbi. Dr. Stibral odgovarja, da ima na črti 4000 km 5528 vslužbencev, mej temi 1017 uradnikov, in da je torej kontrola jako težavna. Izneverjenja so se res vršila; v sled preiskav so se trije ustrelili, šest uradnikov je bilo odpuščenih, štirje vpokojeni, eden premeščen, trem pa se ni moglo nič dokazati.

Berger je dalje trdil, da dobiva ravnatelj Ullmann 40.000 kron plače in 40.000 kron remuneracije. Dr. Stibral odgovarja: Ullmann dobiva 16.000 kron plače, 5000 kron (!) stanarine, 12.000 kron (!!) za reprezentacijo, skupaj torej 33.000 kron redne plače; zraven pa še 30.000 kron (!!!) remuneracije, skupaj torej na leto 63.000 kron. (No, ta gospod se more meriti z min. predsednikom! Op. por.) Tudi osebno dohodarino plača družba za Ullmana!

Poslanec Berger je grajal tudi gospodarstvo sploh, slabe ladije itd. Vladni zastopnik pobija tudi te trditve posl. Bergerja.

Govorili so še posl. Berger, Kink, Morsey, Kramar, Prohazka in trgovin. minister baron C a l l, ki opozarja odsek, da koncem junija poteče pogodba z družbo in je torej potrebno, da se čimprej obnovi.

Konečno sklene odsek, da se natisne in mej poslance razdeli odgovor sek. načelnika dr. Stibrala. Razprava v odseku ni napravila ugodnega vtisa. Dokazano je le, da ima vlada premalo vpliva na družbo in da družba ni v najboljših rokah.

Davek na vožne listke.

Danes zbornica nadaljuje razpravo o davku na vožne listke. Soc. demokrat Hybeš

frankov (= 5 kron) na dan, v drugem 3, v tretjem razredu pa je vse zastoj.

Hospica ne vzdržuje država, — za take stvari Avstrija nima denarja, — marveč avstrijski plemenitasti. Kako zanemarjena je avstrijska zunanja politika, se vidi zlasti v Jeruzalemu. Ničesar, prav ničesar ne stori naša vlada v sveti deželi. Koliko si prizadejejo Nemčija, Rusija in Francija, da bi povzdignile svoj ugled in si pridobile čim več pravic pri turški vladi!

Tudi tovariš g. Kasprzycki je dobil rojaka, poljskega časnikarja iz Galicije, ki je potoval po Jutrovem, da se svetovno izobrazí. Prehodil je Balkan, bival je dalj časa v Carigradu, mudil se je 14 dni tudi na sveti gori Atosu med grškimi menihi, o katerih nam je pripovedoval zelo veliko zanimivega. Prehodil je že celo Rusijo in Nemčijo. Govoril je poljski, češki, ruski, francoski in angleški. Da se še bolj izobrazí, potuje vsako leto par mesecev po tujini. Kaj takega mi Slovenci ne moremo nuditi in zahtevati od svojih časnikarjev! Živimo pač v premalenkosti razmerah.

Izmed drugih potnikov, ki so takrat bivali v zavetišču, omenjam samo večjo družbo čeških romarjev z Moravskega. Bilo jih je krog dvajset, preprostih kmetijskih ljudi, ki niso razumeli razen par nemških besedi ni-

je nad dve uri utemeljeval svoj predlog, naj se obdažita le I. in II. razred, in sicer s priklado 50% na vožne cene. Mož je seveda iz vseh kotov naneseel svoje gradivo, ki je le v daljni ali nobeni zvezi s stvarjo.

Poslanca Dobernig in Wagner sta utemeljevala predlog, naj se na glavnih železnicah obdaži I. razred s 14%, II. razred z 12%, III. razred s 10, oziroma 8% vožne cene.

Finančni minister dr. vitez B ö h m je pobijal vse premijevalne predloge, češ, da bi se dohodki znižali za 1.600.000 kron na leto in bi torej finančna uprava ne mogla pokriti raznih višjih troškov.

Zbornica je s 121 proti 96 glasovom odklonila Dobernigov predlog, ravno tako Wagnerjev predlog, naj znaša na lokalnih železnicah davek za I. razred 8%, za II. razred 6%, za III. razred 4% in na malih železnicah za II. razred 4%, za III. razr. 2% in na južni železnici 8-5% namesto 9-5%. Vsi ti predlogi so bili odklonjeni, večina je odobrila prvih osem paragrafov po predlogu davčnega odseka.

Zbornica je nato rešila še ostale paragrafe 9—14 z neznatnimi stilističnimi premembami ter potem odobrila ves načrt tudi v tretjem branju. Gosposka zbornica ga reši že v petkovi seji, uradno objavljen bo pa istodobno z zakonom o odpisu zemljiškega davka in odpravi mitnice.

Konečno so češki in nemški radikali vložili še nekaj interpelacij in vprašanj. Klofač je mej drugimi zahteval pojasnil glede Bülowega govora v pruski poslanski zbornici, Schönerer pa pozival vlado, naj ne imenuje več nobenega ministra za Češko, ako se loči iz kabineta dr. Rezek.

Zadnja seja je jutri.

Kako in čemu je izpolniti „kmetijsko polo.“

Danes odgovarjamo na razna vprašanja, kako je izpolnjevati »kmetijsko polo« pri štetju kmetijskih posestev.

Kmetijski in obrtniški stan pešata pri nas v Avstriji vedno bolj in vidno. Ne le ker tvorita največji odstotni del prebivalstva, ampak ker se mora danes država za vse svoje državljane z isto skrbnostjo in ljubeznijo potezati, ker mora za vse jednako dobrohotno skrbeti in ker ima tudi moč in voljo, da to stori, pokazala se je neizogibna potreba, da se mora tudi tem a dvema stanovoma pomagati, kakor se je to v drugih državah storilo n. pr. v Nemčiji, Belgiji, na Francoskem i. t. d. Da se to more zgoditi z zadostnimi sredstvi, v pravi obliki in na pravem mestu, zato je treba vse obstoječe razmere prav spoznati, pregledati, preudariti in na podlagi teh zasnovati načrt in določiti sredstva.

V ta namen se potrebuje statističnih podatkov, ki natanko odgovarjajo obstoječim razmeram.

česar, nego svoj materni jezik češki. In vendar so priromali tako daleč! Zares: verska gorečnost premaga vse ovire. — Med romarji je bila tudi ženica, ki mi je z veseljem pripovedovala, da je že petič v sveti deželi. Vsa bolehnja je šla na pot, mnogo je prestala na morju, priromala je pa vendarle. Ali ne osramoti ta revna ženica vseh onih, ki nočejo romati v sveto deželo valed tega, ker se boje truda in težav na potu?

Po večerji smo se podali vrh strehe: dr. Ehrlich, poljski časnikar, moj tovariš in jaz. Bil je zelo lep večer. Luna je s svojimi bledimi žarki razsvetljevala mesto Jeruzalem in njega okolico. Bil je krasen prizor, zame tem krasnejši, ker sem prvič v življenju zrl na sveto mesto in na Oljsko goro. G. podvodja pa nam je razlagal: »Tamkaj-le je cerkev Božjega Groba. Tam-le je gora Sion. Ona-le kupola je Omarjeva mošeja; stoji na mestu, kjer je nekaj stal judovski tempelj. Zadaj vidite Oljsko goro z visokim ruškim zvonikom. V tej-le smeri leži mesto Betlehem. Za onimi-le griči je Mrtvo morje itd. itd.«

Pomolili smo še nekoliko časa v lični domači kapelici, potem pa smo odšli k počitku.

(Dalje sledi.)

Ta smoter ima popisovanje kmetijskih posestev.

Tu pridobljeni podatki se ne smejo rabiti v nobene druge namene in se ne bodo nikdar oddali davkarskim uradom v odmerjenje davkov ali primerjanje izpovedeb zaradi obdavčevanja ali kacega drugega smotra.

Smoter države in zakonodajstva je povsem pomagati kmetijstvu; zato je treba resnično poznati prave razmere kmetijskega stanu in zato hoče država izvedeti golo resnico iz »kmetijskih pol.«

V mesecu juniju 1902 se ima izročiti vsem onim, ki posestujejo ali obdelujejo kakršno koli zemljišče, tako zvana »kmetijska pola« v izpolnitev.

Ta izpolnitev se bode zvršila na tri načine in sicer ali bode dobil zemljiški posestnik »kmetijsko polo« sam v izpolnitev, ali jo bode izpolnila posebna v ta namen sestavljena komisija na licu mesta ali bode poklican dotičnik pred komisijo v svrhu, da tu izpolni »kmetijsko polo«. Uspeh je vedno isti in mora tudi biti.

Dan, po katerem je vsak zemljiški imetnik zavezan, da izpove svojo last in njega stanje, je določen na 3. junija. Tedaj, kakoršno in koliko je posestvo oziroma zemljišče tega dne, po tem se ima izvršiti in izpolniti kmetijska pola.

Kmetijska pola obsega sledeče točke:

1. Najprvo navaja pomen tega popisovanja, ki jasno in določno izjavlja, kar smo dosedaj mi o tem predmetu povedali;
2. podaja poduk, kako se ima odgovoriti na razna stavljenja vprašanja, in
3. stavi vprašanja.

Vprašanja se delé na pet kategorij ali delov, in sicer: A. plošča, B. živina, C. poraba kmetijskih strojev, D. potrebno osebje za obdelovanje, in E. posebna vprašanja.

Samo ob sebi je umevno, da ima vsaka kmetijska pola od začetka ime in naslov zemljiškega posestnika.

Prva točka »plošča« obsega šest glavnih vprašanj z ozirom na velikost zemljišča, sestavo raznih kultur (njiv, travnikov itd.), in razmerja, ali je lastno zemljišče, ali v najemu, in ali je obteženo s servitutami in drugimi dolžnostmi.

Druga točka »živina« obsega vprašanja z ozirom na razne vrste živine in nje namen, bodisi da se jo redi zaradi reje ali pitanja, ali uporabe pri delu in obdelovanju zemljišča.

Ravno tako stavijo tretja, četrta in peta točka razna vprašanja. Stavljena so tako, da če se istinito in vestno nanje odgovori, podado pravo sliko o tem, na kakšen in kolik način se kmetijski stan zaveda svoje kmetijske vede, kako jo z vspehom praktično izvaja, kako bolj ali manj intenzivno uporablja v svojo lastno korist kmetijske stroje, v koliko si roko podajata kmetijsko gospodarstvo in industrija itd. Slednjič vpraša po številu kuretnine, panjev in drugih vejic kmetijskega stanu, ki so manj važne, a se imajo vendar upoštevati.

V prepričanju, da bode imelo to popisovanje za napredek našega kmet. stanu le dobre nasledke, želimo, da bi, bodisi si posameznik, bodisi štetne komisije izvršile svojo nalogo tako, kakor to zahteva duh in volja zakonodajstva in kakor to želi in potrebuje država za gospodarsko reformo.

Deželni zbori.

Današnji dunajski uradni list »Wiener-Zeitung« je objavil cesarski patent, s katerim se sklicujejo k daljšemu zasedanju vsi avstrijski deželni zbori. Razun dveh se snide vsi deželni zastopi k zasedanju že prihodnjo soboto, 21. junija; mej temi se torej tudi kranjski, štajerski, koroški, goriški, tržaški in isterski; dalmatinski deželni zbor se snide v ponedeljek, dne 23., tirolski pa v sredo, 25. junija. Deželnim zborom bo rešiti v prvi vrsti deželni proračun in druge tekoče deželne zadeve, poleg tega se bodo pa mnogi zastopi pečali

z raznimi političnimi vprašanji. Sodi se pred vsem, da se bodo v češkem deželnem zboru delale priprave za rešitev jezikovnega vprašanja, v gališkem deželnem zboru v kljub nasprotovanju večine ne bodo zadušili glasov odpora proti pruskemu nasilju napram rodnim bratom na Poznanjskem, v tirolskem deželnem zboru bo pa zopet na dnevnem redu še vedno nerešeno avtonomijsko vprašanje. — Precejšen del deželnih zastopov bo s tem zasedanjem zaključil sedanje legislativno dobo in se bo torej vršila razprava že kolikor toliko v znamenju volivnega boja, posebno na Nižje-Avstrijskem. Zasedanje deželnih zborov v obče ne bo trajalo preko 12. julija.

Nov jezikovni načrt.

Posl. Bareuther in sodrugi so pridetkom včerajšnje seje vložili nov načrt jezikovnega zakona, v katerem se nenemškimi narodom ne priznava prav nobenih pravic. Prvih pet odstavkov tega načrta določa, da je nemščina državni jezik, ki je mora biti vešč vsak državni uradnik in mora biti uradni in razpravni jezik v državnem zboru, delegaciji ter pri vsem notranjem in zunanjem uradovanju državnih oblastev. Nemške vloge mora sprejemati vsako oblastvo. Le v onih okrajih, kjer je večina nenemškega prebivalstva, smejo oblastva s tem obdejavati v deželnem jeziku. Sole z nenemškim učnim jezikom so v občini, katere zastopstvo proti njim ugovarja, nedopustne. Na vsaki šoli se mora vsaj en predmet učiti v nemščini. — Iz te Bareutherjeve moke seve ne bo nič, ker je njegov predlog že romal mej zaprašene akte in ker se nikdar ne bo našla v zbornici večina, ki bi se strinjala s takim varenemškim načrtom.

Bolgarija kraljestvo.

Sedanji obisk bolgarskega kneza Ferdinanda na ruskih tleh daje posebno ruskemu časopisju povod za najrazličnejša razmotrivanja. Knez Ferdinand in v njegovem spremstvu se nahajajoči zastopniki bolgarske vlade so pri tej priliki zagotavljali carju, da je Bolgarija v vsem udana Rusiji in ji zagotavlja vedno zvestobo. Bolgari so voljni vse storiti, da si ohranijo naklonjenost Rusije, da govori se celo, da je princ Ferdinand voljan zameniti svojo vero, če bi to zahtevala ali vsaj želela Rusija. Vse to pa dela Koburžan samo radi tega, da Rusi pomorejo Bolgariji do kraljestva in njemu do kraljeve krone. Za krono žrtvuje knez Ferdinand vse. In res »Nowosti« že pišejo, da ni nikakih večjih ovir proti izvedbi te ideje. Če sta Srbija in Rumunija postali kraljestvi, zakaj bi ne bila tudi Bolgarija. Treba je najti le primerne povoda, da stvar ne bo preveč nepričakovano prišla mej svet. Najprimernejši bi bil trenutek, ko bodo Bolgari praznovali 25letnico obstoja bolgarske države.

Iz brzojavk.

Tirolsko avtonomij. vprašanje. Za prihodnjo nedeljo sklicuje namestnik baron Schwartzenu konferenco v zadevi avtonomije. Pri tej konferenci bo vlada skušala uglasiti pot za deželno-zborsko zasedanje. — O Burih. Krügerjevo obližje trdi, da se podajo Dewet, Botha in Delarey iz Londona nabirat milodarov za Bure. Dewet pride v Avstrijo in Nemčijo, Botha prevzame Belgijo in Francijo, Delarey Rusijo, Reitz gre pa v Ameriko. — »Morningpost« javlja, da so Angleži skrivoma poslali generala Cronje iz St. Helene v Vereniging in da je tam vspešno posredoval za mir. — Pravosodni minister baron Spens Booden nastopi daljši dopust v Šleziji. — Knez Ferdinand je včeraj odpotoval v Kijev. — Firmilijan se uda opoziciji proti njegovemu imenovanju in se bržkone poda v samostan na goro Athos. — Gališki deželni maršal grof Potocky je imenovan tajnim svetnikom. — Angleški parlament praznuje od 25. t. m. do 2. julija. — Papeževo poslanstvo v London obstoji iz monagr. Merry de Val v Parizu, monagr. Montagnini in nobelgardista princa Orsini.

Izpred sodišča.

Do kam naj se rastelega duhovnikova ljubezen do bližnjega. Včeraj je bil pred tukajšnjim okrajnim sodiščem Janez Japelj iz Tomislja, ker je v krčmi Fran-

članske Virant v Tomišlju o beneficijatu č. g. Knificu rekel: «Knific je največji goljuf, ker mi je ukradel 18 m. gozda, obsojen na 5 dni zapore in na poravnavo kazensko pravnih stroškov. Sodnik je bil sodni tajnik g. Milčinski. Povod Japeljnovemu psovanju je bila jeza, izvirajoča iz tega, ker je beneficij g. Knific, ko je nastopil službo, naznanil knezoškofskemu ordinarijatu, da se je Japelj, ki je bil prej nekaj časa ključar, polastil nekaj gozda, ki je spadal k cerkvenemu premoženju. Ordinarijat je naročil g. Knificu, da naprosi finančno prokuraturo, da nastopi proti Japelju sodno pot. Pravdo, ki se je iz tega prišla, je Japelj izgubil. Povdarjati je po sebi treba, da je Japelj g. Knificu na zgoraj omenjeni način že opetovano žalil in da je bil g. Knific naposled, ko Japeljnovu psovanje le ni prenehalo, miru in časti dolžan nastopiti sodno pot. Zanimiv je torej nastop Japeljevega zagovornika »naprednega« odvetnika Kokalja, ki je začel govoriti o »žalostnem pojavu pred sodiščem«, da župnik toži svojega župljana, in je zdihoval nad »duhovniško ljubeznijo do bližnjega«. Ali naj po nsprednem mnenju duhovnik pusti jemati proč cerkveno premoženje, ali se naj pusti psovati z »goljufi« in »statorji«, pa bi se niti ganiti ne smel? To bi bilo prijetno življenje za liberalce, ako bi se duhovniki postavili na tako stališče »ljubezni do bližnjega«!

S kozarcem je udaril dne 11. maja Janez Petercel, posestnik sin, hlapca Lorenca Slivnika v Janšatovi gostilni na Dobjem, ker je baje med gosti sitnosti delal, tako da je bil gostilničar primoran ga iz hiše spraviti. V veži pričelo se je ruvanje, in ker je nekdo ugasnil luč in je v temi nekdo Petercela brcnil, je ta, kakor sam priznava, v jezi udaril Slivnika s kozarcem po glavi in ga težko ranil. A v noči 1. junija grozil je domačim in gostom z nožem, vilami in s koso ter upil, da morajo danes trije poginiti, razbil iz hudojbe več steklenic in kozarcev ter dva navzoča telesno poškodoval. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev ječe.

V Ameriko pobegniti pomagala sta 18letnemu Valentinu Robljaku iz Kresnic Franc Lajovo, 21letni posest. sin, in Alojzija Robljek, oboje iz Kresnic. Prvi mu je prodal svoj potni list, mati Alojzija pa mu je prekrbela potnino, sina pa so v Ljubljani redarji zasačili. Fr. Lajovo in Alojzija Robljek sta bila radi tega, ker sta pomagala, da bi se bil odtegnil Valentin Robljek vojaški dolžnosti, obsojena vsak na 1 teden v zapor in v denarno kazen po 10 K.

Tepež. V Šenturškigori se je med domačimi fanti v Novakovi krčmi vnel prepir. Posebno jezo je gojil Janez Rebernik na Primoža Zamljena, vendar pa se je krčmarju posrečilo napraviti mir. Pred domačo hišo so pa vsled nadaljevanega prepira napadli Primoža Zamljena posestnikovi sin France in Luka Rebernik in Jaka Skerjanc, topli s kolmi in mu prizadejali težke telesne poškodbe. Sodišče je obsodilo Luka Rebernika na eno leto težke, z enim postom in trdim ložiščem vsakih štirinajst dni poostrene ječe, Franca Rebernika na štirinajst dni in Jakoba Skerjanc na en teden zapore.

V beg je zapadla svojo gospodinjno na Brezovici dekla Reza Grošelj, baje ker jo je ta nekaj razjezila, ter morala iskati za vetja v Volkovi hiši, od katere duri je za seboj zaklenila. Reza Grošelj pa udari tako po oknu, da sta se dve šipi razbili in je steklo padlo na v zibelki ležečega otroka. Deset dni zapore in dva posta ji je prisodilo sodišče za njeno korajžo.

Isitvač v celjskem »Narodnem Domu«. Pred celjskim okrajnim sodiščem se je zagovarjal te dni Miklavž Arh, nekdanji sodni dostavljavec v Celju, ker je o priliki gledališke predstave »Rokovnjači« prišel izizav v »Narodni Dom«. Tožen je bil radi prestopka telesne varnosti in razžaljenja časti. Za svoja dejanja bo imel pet dni hrano na državne stroške.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. junija.

Posvečenje tržaškega škofa. V nedeljo bil je v Rimu posvečen škofom magr. Fran Nagl. Ceremoniji so prisostvovali avstrijski poslanik, odposlanci Bavarke in Prusije, mnogo prelatov, med temi proš in dva kanonika tržaške škofije in več členov aristokracije. Posvečenje je izvršil kardinal Alojzij Masella ob asistenci magr. Danekere, Adami in Ciacci.

Shod volilcev v »Katol. Domu«. Na katerem bo govoril dr. Šusteršič, se bo vršil v Ljubljani, kakor je naznanjeno, prihodnjo nedeljo dne 22. junija ob pol 10. uri dopoldne. Državni in dež. poslanec dr. Šusteršič bo poročal o vseh važnih zadevah. Njegova izvajanja bodo z ozirom na zasedanje kranjskega deželnega

zbor, ki se prične v soboto, posebno zanimiva. Opozarjamo gg. volivce katoliško-narodne in kršč. soc. stranke, da se shoda gotovo udeležijo.

Okrajni glavar v Radovljici g. Jakob Rubelli pl. Sturmest je na lastno prošnjo začasno umirovljen.

Sestanek ljubljanske duhovščine bo v petek 20. junija ob 5. uri popoldne. Važen razgovor. Vnanji gospodje dobro došli.

Nevarno obolel je č. g. Anton Zupan, hrvaški cerkveni prepovednik v Pulju.

Umirovljen je na lastno prošnjo poštni kontrolor gosp. Moric vitez Scherer v Beljaku.

Poštno vesti. Mesto poštnega ekspedienta v Prestranku je podeljeno poštному ekspeditorju g. Francu Dekleva, dalje slično mesto v Miramaru bivši poštni manipulantinji g. Evgeniji Tišina in v Jesenicah ob Savi poštni ekspeditorici g. Hermini Zwirn.

Poročil se bo v kratkem gosp. Anton Nagode, sodni pristav, z gđno Silvo Derč, g. Ivan Pavšek, železniški uslužbenec, z g. Rozalijo Kregar, roj. Pregelj, posetnico in krčmarico, gosp. Tomaž Zupanec, železničar, z g. Antonijo Kamenšek, g. Janez Progar, mesar, z vdovo gospo Ano Zupin, roj. Plemelj, g. Rudolf Florijanc, mesar, z gđno Angelo Vilhar, hčerjo trgovca. — Danes opoldne se je poročil gosp. dr. Iv. Jenko, asistent v bolnici, z gospodično Fano Martinak.

Umrli je včeraj zvečer posestnik in gostilničar Andrej Černe, svak kranjskega dekana g. A. Koblarja v 58 letu svoje dobe. Pogreb bo jutri popoldne ob 6. uri. — Na Vremu je umrla gospa Rozalija Rizzoli, tašča ondotnega trgovca g. Dekleva v 73 letu svoje dobe.

Hrvaško-slovenska vzajemnost v dejanju. Hrvaško neodvisno delavstvo in slov. kršč. delavstvo se je zedinilo, da bo od novega leta naprej imelo skupen delavski list. Skupno glasilo slovenskega in hrvaškega delavstva bo tednik »Glas Naroda«, ki bo imel vsak teden dve strani slovenske priloge.

Kranjska kmetijska družba ima svoj letošnji občni zbor v četrtek 10. julija ob pol 9. uri dop. v »Mestnem domu«. Voliti bo mej drugim tudi društvenega podpredsednika mesto po pravilih izstopivšega g. posl. Povšeta.

Občinske volitve v Voklem, ki so vzbudile toliko šuma in raznih grdih napadov v »Gorenjcu« in »Slov. Narodu« na preč. g. župnika šenčurskega in g. učitelja Kosa v Voglah, so razveljavljene. Občina dobi 4 odbornike več.

Občinskih volitev v Gorici se udeležijo tudi socijalni demokrati in so postavili že kandidate za tretji volilni razred.

K sv. Ahaciju! V nedeljo dne 22. t. m. bo pri sv. Ahaciju pri Turjaku cerkveno žegnanje. Sveti Ahacij je bil pred časom zelo obiskovan od daljnih izletnikov, ker je zgodovinsko važan sam na sebi. Tu se nahaja namreč mašni plašč, kateri je narejen iz plašča pri Sisku padlega Hasana paše. Izletniku, kateri poseti to goro, se pa nudi tudi krasen razgled širom naše lepe domovine. Vsi prijatelji hribolezci se toraj vabijo k sv. Ahaciju, da bi tako zopet zaslovel glas o prekrasnem razgledu s te gore.

S Savinjske planine. Dne 22. junija, in ako bo ta dan neugodno vreme, 29. t. m. priredi se povodom blagoslovljenja križa na Mrzlici velik izlet k Hausenbichlerjevi koči na Mrzlico. Vsi prijatelji krasnih naših planin se vabijo na ta izlet. Ob 10. uri dopoldne blagoslovljenje križa, potem pa prosta zabava. Za dobro pijačo bode preskrbljeno, hrano pa naj vzame vsakdo seboj.

In vender dovoljeno! Slov. fer. akademsko društvo za ozemlje med Muro in Dravo vzhodno od Maribora, »Bodočnost« je dovoljeno! Ker se pravila, ki so se prvokrat predložila, niso potrdila, vložila se je prošnja s spremenjenimi pravili v drugič — in danes je društvo dovoljeno. Predsednik pripravljalnega odbora je med. g. Vekoslav Spindler, tajnik stud. ph. g. Vladimir Pušenjak.

V Poreču ob vrbskem jezeru je prišla letovat princezinja Hussein, soproga egiptovskega princa Husseina.

Nadomestjenje zamujenih šolskih dni. Z ozirom na to, da se mora zaradi nalezljivih bolezni šestokrat za več dni prekiniti s poukom in da se valed tega ne more doseči predpisani učni smoter, je dež. šolski svet kranjski odredil, da se morajo zamujeni dnevi z ozirom na pičlo število šolskih dni v letu (200 pri celodnevem in 100 pri poldnevem pouku) nadomestiti ob prostih četrtkih, kadar ni ponavljalne šole, in s pri krašanjem počitnic. To se brez preoblaganja mladine zgodi tem bolj, ker ima več kakor 70 odstotkov ljudskih šol poldnevni pouk.

Preselitev sodnih uradov. Kakor čujemo, preseli se sodišče v novo justično palačo med sodnimi počitnicami prihodnji mesec. Prve razprave vršile se bodo v novem poslopju dne 25. prihodnjega meseca. Ze sedaj je bil marsikateri kmetič, ker ni mogel v naglici najti prave sobe in je s tem zamudil natančno določeni čas — kontumaciran. Ta slučaj ponavljal se bode v novem poslopju gotovo še pogosteje radi mnogih prostorov, ki se nahajajo v novem poslopju, in gotovo tudi bolj kompliciranega poslovnega reda. V interesu strank, ki iščejo od sodišča pomoči, bi bilo želeli, da se strankam kolikor mogoče odpomore s tem, da se nastavijo v prostorih, ki se bodo zapustili, kakor tudi na glavnih vhodih novega poslopja sodni slugi, kateri bodo stranke nakazale, kam naj se obrnejo. To bi bilo vsaj za prvi čas nujno potrebno.

Preselitev sodnih uradov v Gorici. Sodnijski uradi z okrajne in okrožne sodnije se preselijo v Gorici do sobote v novo justično palačo. Dotle prepeljejo tudi jetnike v novo poslopje. V ponedeljek 23. t. m. prične redno poslovanje okrajne in okrožne sodnije v novi palači. Isti dan prične tudi porotne obravnave.

»Društvena godba« priredi svoj ustanovni občni zbor v soboto 21. t. m. ob 8. uri zvečer v restavraciji pri Fantiniju. Kakor znano, se je prvo zborovanje vršilo začetkom meseca majnika. Vlada pa je zaradi malenkostnega formalnega pogrška zavrnila pravila ter razveljavila volitev odbora. Vnovič predložena pravila je konečno vlada potrdila. Na ustanovnem občnem zboru bode torej odbor poročal o dosedanjem svojem delovanju. Zbor bode imel nalogo potrditi pravila in voliti novi odbor. Z ozirom na to torej, da so na dnevnem redu jako važne točke in da se bode razpravljalo tudi o drugih za obstoje društva pomembnih vprašanjih, se nadejamo v soboto prav obilne vdeležbe. Ljubljancem pokažite, da ste res prijatelji samostojne slovenske godbe v Ljubljani.

Ljubljanske novice. V Ameriko se je včeraj po noči odpeljalo z južnega kolodvora 56 in državnega kolodvora pa 63 oseb. — Edina pot. Včeraj omenjeni Lavrič iz Gamelj je po pretepu najprej prišel na Žabjak se naznaniti, a ondi ga niso marali, ker ni bilo ovadbe. Tudi na orožniški postaji se je zaman ponujal, naposled je prišel na magistrat ter žalosten dejal, da je to sedaj »edina njegova pot!« Na magistratu so o pretepu že vedeli in tako je Lavrič s pohvalo ljubljanske policije romal na Žabjak. — Najdeno je bilo 15. t. m. v Wolfovi ulici nekaj denarja in en mošnjiček. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi v frančiškanskem samostanu pri vratarju. — Z nožem pod rebra je dobil v Hradeckega vasi Jenko Leopold. Prepeljali so ga v dež. bolnico. — Nad trgovino g. Robiča na Pogačarjevem trgu je upehjan sekvester. G. Jonke ima nastavljen v trgovini blagajničarko, ki pobira denar na korist upnikov. — Nesreča. Šiško Antona, mizarskega pomočnika pri g. Binderju v Slomškovih ulicah, je prijel stroj in ga na desni roki močno poškodoval. — Aretiran je bil v Ljubljani radi goljufij vinški agent Anton Božičko iz Montone v Istri. Pravi, da je cšleparil mnogo gostilničarjev. — Nov hotel v Ljubljani. Ob Miklošičevi cesti namerava stavbinsko društvo »Union«, ki se ravnokar snuje v Ljubljani, postaviti nov modern hotel. — Ukrajeno je bilo tovarniški delavki Mariji Korn iz zaprte skrinje 20 K.

Sarajevska »Nada« je priobčila dve obširni razpravi in oceni knjig »Slov. Matice«.

Koroški »Bauernbund« bo imel dne 22. t. m. svoj občni zbor v Škofidvoru.

Neresnična vest. Vest, katero smo posneli po »Obzoru«, da analfabete ne pusto ameriške združene države več izkrcati, se izkazuje kot neresnična.

Kri pri svatbi. Jakopin Jožef, hlapec v Bizaviku, je v nedeljo dobil pri neki svatbi z nožem sunek v nogo. Jakopin je zelo poškodovan.

Zdravje v Ljubljani od 1. jun. do 14. jun. Novorojenecv 39, mrtvorjenih 6, umrlih 53; mej njimi za ošpicami 2, jetiko 9, vnetjem sopilnih organov 9, valed mrtvo-uda 1, nezgode 1, samomora 3, za različnimi boleznimi 27; med njimi 25 tujcev in iz zavodov 28; za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za ošpicami 2, škariatico 3, vratico 2.

Nevaren tat ujet. Preteklo zimo je ubežal iz korminskih zaporov nevaren tat, 44letni Anton Michelini, ki je izvršil lansko leto v Gorici, v Moši in v Korminu več tatvin. Te dni je dobilo tukajšnje okrajno glavarstvo naznanilo, da so tega nevarnega tiča vlovili v Neuburgu na Bavarskem, od koder ga pripeljejo v Gorico.

Najnovejše od raznih strani. Strajk gospodarjev. Ta strajk nove vrste je v Sardiniji. Posestniki mlinov nočejo več mleti, ker za izmleto žito ne dobe od strank plačila. — Odlikovanje na smrtni postelji. Španski kralj Alfonz XIII. je odlikoval priljubljenega, a nevarno bolnega pisatelja Verdaguena z novim redom Alfonza XII. Ko je došla v pisateljevo hišo ta vest, se pisatelj na smrtni postelji ni več zavedel. Namestu njega se je kralju zahvalil župan barcelonski. — Uprava državnih železnic na Nemškem je naročila dva železniška stroja, ki bodeata imela hitrost 130 klm. na uro. Doslej je bila na Nemškem največja hitrost 90 klm. — Ustrelil se je v Zagrebu monter Jahn. — Obsojeni urednik. Urednik vsenemškega lista, Korn, v Vel. Kikindi je bil včeraj v Szegedinu pred porotniki obsojen na šest mesecev ječe, ker je v neki pesmi pozival na odpor proti Mažarom. — Tovarna pogorela. V Trennu pri Lincu je pogorela včeraj dopoldne tovarna Enderlinova za rolete. Škodo cenijo na 300.000 K. — Eksplozija v premogovniku. Včeraj popoldne se je pojavila eksplozija v szasvarskem premogovniku pri Pečuhu. Enega delavca so že našli ubitega, nekaj je še zasutih. — Potres v Maroku. V Melilli se je pojavil močan potres, ki je povzročil le velik strah. — »Divji zakon« mej šolarji. V neki srbski vasi je dožgal vaški učitelj, da živi z dovoljenjem starišev več 12 do 16 let starih šolarjev v divjem zakonu. Stariše dotičnih otrok so prijeli.

50 000 K je glavni dohodek loterije gledaliških igralcev. Opozarjamo, da bo zrebanje nepreklicno 19. junija t. l. in da se vsi dobitki po odtegnjenih 10% izplačajo v gotovini.

Kotiček za liberalce. Literarna novica. Čudna pota »razhajajo« včasih leposlovni rokopisi naših liberalnih literatov. Pred dvema letoma (to je bilo 1. dec. 1900), je uredništvo »Ljublj. Zvona« (Aškero) naznanilo v svojem novoletnem programu med spisi, ki jih ima prinesiti »Zvon« v letu 1901, tudi novelo »Inserat«, ki jo je spisal, kakor stoji zapisano, dr. Franc Zbašnik. Letošnja »Slovenka« pa prinaša v svoji 5. številki tudi neki spis pod naslovom »Inserat«, čegar avtor pa se je podpisal s psevdonimom F. J. Doljan. Ali je torej F. J. Doljan — dr. Franc Zbašnik? Prašali smo in se nam je povedalo, da! Aha! »Inserat« je torej duševno dete Zbašnikovo! No, »Slovenki« na tem ni čestitati; zakaj literarne vrednosti ima »Inserat« prav tako malo, kakor kak »Lajnar« — ampak čudna osoda pa res preganja literarne produkte naših liberalnih leposlovcev. Od 1. dec. 1900. sem je torej novela shujšala v »črtico« in kot taki ji je najbrž pretela smrt, da se je ni umislila naša »Slovenka« in ji v svoji materinski ljubezni shujšani sicer in z bolehnimi pikicami potrešeni pomagala na beli dan. Za nas pa je to tem večjega pomena, ker zdaj vsaj vemo, da se nam je literarni kameleon dr. Franc Zbašnik pretvoril za sedaj v F. J. Doljana, ki nam je že »zalajnal« eno v »Knezovi knjižnici« in ki nas bo morda »zabaval« še tucatkrat. — Superlativ v slogu je v obče znamenje nerazsodnosti. To smo opazili tudi pri »Edinosti«. Kako je včasih v nič devala dr. Mahnič kot »največjega sovražnika slovenstva«. Včeraj pa piše, da je dr. Mahnič »edini slovenski škof«. Ah, pojdite no, gosp. Štemberger! — »Ljubezen do bližnjega«. Tudi »Soča« zahteva, da ji ne sme nihče nazaj odgovoriti, ako ga zmerja s »falotom« in »goljufom«, češ to zahteva ljubezen do bliž-

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.